

'Accelerazione' en Marcel Broodthaers in
Herbert Foundation Gent

TERUCKIJKEN MET VERSNELLEDE NOSTALGIE

De Herbert Foundation toont in haar even sobere als indrukwekkende exporuitmes aan de Centse Coupure twee nieuwe variaties uit de eigen collectie: 'Accelerazione' met negen sleutelwerken, en 'Carte du monde poétique - Films, Works and Documents of Marcel Broodthaers from the Herbert Collection'. Alles ademt rust, respect en kunsthistorische relevantie.

Marc RUYTERS

Het is bekend: Anton en Annick Herbert bouwden hun collectie hedendaagse beeldende kunst vooral in de jaren zeventig en tachtig van vorige eeuw op, eigenlijk tussen de studentenopstand in mei 1968 en de val van de Berlijnse Muur in 1989. Anton Herbert: "Ik leerde het van mijn vader (Tony Herbert was ook een bekend verzamelaar, vooral van de Vlaamse expressionisten, MR): blijf bij je eigen generatie. Dat deden we dus ook, we kopen al lang niets meer van de jongere generaties, dat is voor anderen. Onze collectie is voor ons afgesloten."

Die collectie Herbert, sinds enkele jaren ondergebracht in de Herbert Foundation, is één van de meest relevante in de internationale kunstscene, zeker wat betreft conceptueel en minimal art. Toen in 2013 de nieuwe tentoonstellingsruimte aan de Gentse Coupure open ging, werd dat geféteerd met de tentoonstelling 'As if it Could, *ouverture*'. Het was de vierde in een reeks die begon in 1984 in het Van Abbemuseum in Eindhoven met 'L'Architecte est absent, *répertoire*'. In 2000 volgde 'Many Colored Objects Placed Side by Side to Form a Row of Many Colored Projects, *programme*' in het Casino Luxemburg, in 2006 verder uitgebouwd met 'Public Space / Public Audiences, *inventaire*' in het MACBA in Barcelona en in Kunsthaus Graz.

'Accelerazione' is de vijfde in de reeks, en vormt in zekere zin een afsluiting. Anton Herbert: "We willen ons nu meer focussen op de diepere inhoud van de collectie, en daarin speelt ook ons archief een essentiële rol. We willen het vocabularium verder uitdiepen, met de werken en archiefstukken rond Marcel Broodthaers en Bruce Nauman. Hebben we daar materiaal genoeg voor? We denken het wel, zeker met de hulp van anderen, zoals Maria Gilissen, de weduwe van Broodthaers." Dat uit zich in die andere tentoonstelling in de Foundation, rond Broodthaers dus, waarover straks meer.

GENOEG RUIMTE

Maar eerst 'Accelerazione'. Slechts negen, weliswaar 'grote' werken van acht kunstenaars zijn het, uitgesteld op de reusachtige tweede etage, maar zo opgesteld dat het een volwaardige tentoonstelling is, met genoeg ruimte om te kijken en te reflecteren. In een kleine ruimte apart vechten een man en een vrouw hun 'Violent Incident' uit, een video uit 1986 van Bruce Nauman waarin de man de vrouw vriendelijk uitnodigt om te gaan zitten, maar de stoel onder haar vandaan trekt net als ze wil gaan zitten, met een pijnlijke

val tot gevolg. De kracht van de video zit hem in de herhaling, een effect dat je ook krijgt bij het grote doek '1024 Farben in 4 Permutationen' uit 1973 van Gerhard Richter: alleen is geen enkele van de 1024 kleuren dezelfde. Richter gebruikte een welbepaalde formule om de primaire kleuren te combineren met de secundaire, om ze daarna arbitrair op doek te zetten, telkens gescheiden door wit. De Herbert-collectie telt één van de vier bestaande versies, die in 1973 door curator Yves Gevaert getoond werden in het Brusselse Paleis voor Schone Kunsten. Gevaert produceert nu olijfolie in Italië, hij wil met hedendaagse kunst niets meer te maken hebben, wegens intussen te geperverteerd en gecommmercialiseerd.

Dat vinden de Herberts eigenlijk ook, daarom koesteren ze hun schatten, verzameld in een tijd toen commercie, spektakel en hype nog niet toegelagen hadden en de internationale kunstscene nog een echte 'inner circle' was (met alle voor- en nadelen). Zo herinneren ze zich nog de eerste tentoonstelling van Carl Andre in de Konrad Fischer Galerie in Düsseldorf, 1967: de kunstenaar had de vloer van de galerie bedekt met honderd stalen platen, de meeste toeschouwers liepen er argeloos over, op zoek naar het 'echte', tastbare kunstwerk. Andre, minimal en conceptualist in hart en nieren, wou geen 'three-dimensional object carved and modelled by the artist' meer. In 'Accelerazione' tonen de Herberts 'hun' Andre: een stalen pad van 2 cm. dik, 15 cm. breed en 24,90 m. lang, vervaardigd in staal uit het Luikse Cockerill. Andre was een kunstenaar zonder atelier, hij bracht alleen zijn ideeën mee, die hij toetsen aan de sociale en architecturale omgeving.

FIBONACCI

En zo kan over elk van de negen werken een verhaal verteld worden: de 'Fuochi' van Iannis Kounellis, de man die met vuur speelde; de iglo en de Fibonacci-reeks van Mario Merz; de cirkel met zwerfstenen van Richard Long; het complexe werk met muziekstandaards, foto's van historische figuren én filmacteurs die hun rollen vertolken van Giulio Paolini; het werk 'Communism' van Gilbert & George, die hun eigen lichamen tot levende sculpturen uitriepen. En de titel van de tentoonstelling 'Accelerazione' komt uit een tweede werk van Mario Merz, een moto met stierenhoorns die in razende vaart op een opstaande muur lijkt af te racen, een werk uit 1972 dat in de Documenta van hetzelfde jaar, met Harald Szeemann als curator, in Kassel getoond werd.



Overzicht tentoonstelling 'Accelerazione', Herbert Foundation, 2015. Foto Philippe De Gobert. Copyright Herbert Foundation



Marcel Broodthaers, 'Fig. 1 Programme. Rendez-vous mit Jacques Offenbach', 1972. Foto Philippe De Gobert. © Herbert Foundation

De acceleratie van de spookmotor wordt uitgedrukt in weerom de Fibonacci-reeks, waarbij het getal telkens gevormd wordt door de som van de twee vorige: 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13

De kleine catalogus die bij deze tentoonstelling hoort is zo helder geschreven dat elke bijkomende uitleg overbodig is. Dat geldt ook voor de brochure bij de Broodthaers-emanatie, op het gelijkvloers. 'Carte du monde poétique - Films, Works and Documents of Marcel Broodthaers from the Herbert Collection' is een hommage aan Broodthaers, een kunstenaar die de Herberts in 1973 leerden kennen via de Brusselse galeriehouder Fernand Spillemaeckers. Verschillende aspecten uit het oeuvre van Broodthaers worden belicht, met als blikvanger de 'Carte du monde poétique' uit 1968, zijn versie van een 'carte du monde politique' en die de titel van de tentoonstelling inspireerde. Broodthaers doorstreepte de letters 'li' in het woord 'politique' en verving ze door een 'e'. Zo ingewikkeld eenvoudig kan het leven soms zijn. Het is typisch voor de kijk van de kunstenaar op de (kunst)wereld, een kijk die niet

alleen ontmaskert en ironiseert, maar ook nieuwe inzichten en perspectieven biedt. Werken, films en documenten rond bekende Broodthaers-items als 'Le Corbeau et le Renard', rond het piepkleine atlasje voor kunstenaars en militairen, rond 'Un Voyage en Mer du Nord', rond het 'Musée d'Art Moderne. Département des Aigles', rond zijn handtekening 'M.B.' enzovoorts: het is allemaal te zien. Mooi sluitstuk is 'Fig. 1 Programme' uit 1972: twee palmbomen, een tafel en een lamp, met de film 'Rendez-vous mit Jacques Offenbach'. Het komt allemaal uit de Herbert Foundation. Wie naast deze tentoonstelling ook gaat kijken naar de grote expositie 'Marcel Broodthaers. Musée d'Art Moderne - Département des Aigles' in La Monnaie in Parijs (tot 5 juli) mag zich stilaan een ingewijde noemen.

'Accelerazione' en 'Carte du monde poétique - Films, Works and Documents of Marcel Broodthaers from the Herbert Collection', tot 15 november in de Herbert Foundation, Coupure Links 267A, Gent. Toegang 12 euro (8 euro voor studenten). Open za-zo van 11-17 u. Groepsbezoeken met gids zijn ook in de week mogelijk. Meer info over bezoek en reserveren op www.herbertfoundation.org. De Foundation is gesloten van 13 juli tot 16 augustus.